

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- ጀማል መሐመድ - ጠበቃ አቶ ጥላሁን ምትኩ ቀረቡ

ተጠሪ፡- የፌዴራል ዓቃቤ ህግ - አቶ ታምራት ጥላሁን ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል መጀመሪያ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁጥር 87188 ጥር 10 ቀን 2003 ዓ.ም የሰጠው ፍርድና የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁጥር 105387 በሰኔ 7 ቀን 2003 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው፡፡ ጉዳዩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል መጀመሪያ ፍ/ቤት ነው፡፡ ጉዳዩ የእምነት ማጉደል ወንጀል የሚመለከት ነው፡፡ በስር ፍ/ቤት አመልካች ተከላሽ ተጠሪ ከላሽ በመሆን ተከራክረዋል፡፡

የክርክሩ መነሻ ተጠሪ ተከላሽ በወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውን በመተላለፍ ለራሱ ብልጽግና ለማግኘት አስቦ መስከረም 6 ቀን 2003 ዓ.ም ከምሽቱ አስራ ሁለት ሰዓት ተኩል በአራዳ ክ/ከተማ ጥበበ ሆስፒታል ፊት ለፊት ከሚገኘው አይክል የኪራይና የኮንትራት የትራንስፖርት ድርጅት ወደ ጎንደር ለመላክ ከአቶ ገ/መስቀል በርሔ የተረከባቸውን ጠቅላላ ግምታቸው ብር 181,675 (አንድ መቶ ሰማንያ አንድ ሺህ ስድስት መቶ ሰባ አምስት ብር) አመልካች ግንኙነቱ የሚስከትልበትን ግዴታና ኃላፊነት አንድሎ ቢገኝ በወንጀል ተጠያቂ ይሆናል ወይስ አይሆንም? የሚሉትን ጥያቄዎች መታየት ያለባቸው ሆነው አግኝተናቸዋል፡፡

አመልካች የተጠሪ ምስክር በሆኑት አቶ ተክለብርሃን በርሄ ንብረት የሆነ በአንድ ካርቶን የታሸገ እቃ ወደ ጎንደር እንዲልክለት የተጠሪ ሁለተኛ ምስክር ዳቆን ገብረመስቀል በርሔ መስከረም 6 ቀን 2003 ዓ.ም ከምሽቱ አሥራ ሁለት ሰዓት ተኩል እቃውን እንደታሸገ እሱ ባለቤት ሲያስረክበው እቃውን ወደ ጎንደር ለማጓጓዝ በመስማማት እቃውን እንደታሸገ ሰራተኞቹ አመልካች ባለበት መረከባቸውንና እቃውን ጎንደር ድረስ ለማጓጓዝ ከላኪው ብር 150 (አንድ መቶ ሃምሳ ብር) የተቀበለ መሆኑ ተረጋግጧል፡፡ አንድ ሰው ዋጋ በመቀበል አንድን እቃ የታሰበበት ሥፍራ ለማድረስ የሚገባው ግዴታ የእቃ ማጓጓዝ ውል እንደሆነ አግባብነት ያላቸውን የህግ፣ ማእቀፎች በማገናዘብ ለመረዳት ይቻላል፡፡ ይህም ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ስልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች የተረጋገጡትና ከላይ የተገለጹት ተግባራት የግል ተበዳይና አንደኛ የተጠሪ ምስክር በሆኑት አቶ ተክለብርሃን በርሄና በአመልካች (በአይክል የኪራይና የኮንትራት

የትራንስፖርት ድርጅት) መካከል ህጋዊ ውጤት ባለው የእቃ ማጓጓዝ ውል የተቋቋመ መሆኑን የሚያረጋግጥ ነው።

አቶ ተክለ ብርሃን በርሄና በአመልካች (በአይክል የኪራይና የኮንትራት የትራንስፖርት ድርጅት) መካከል የተቋቋመ ህጋዊ ውጤት ያለው የእቃ ማጓጓዝ ውል የእቃው ላኪ ለአንጓጓዥው መክፈል ያለበትን የአገልግሎት ክፍያ የፈጸሙ ሲሆን አመልካች በውሉ መሰረት በልምድ መሰረት የሚገባውን ሙሉ ጥንቃቄ እቃውን ማጓጓዝና በተወሰነው ጊዜና ሥፍራ አድርጎ ለተቀባዩ የማስረከብ ግዴታ ይኖርበታል። አመልካች በገባው የእቃ ማጓጓዝ ውል መሠረት በካርቶን ታሽን የተሰጠውን እቃ በሙሉ ጥንቃቄ ማጓጓዝ፣ በካርቶን የታሸገውን እቃ በተወሰነው ጊዜና ሥፍራ አድርጎ ለተቀባዩ የማስረከብ ግዴታውን ያልተወጣ መሆኑ በበታች ፍርድ ቤቶች ተረጋግጧል።

እዚህ ላይ የሚነሳው ጥያቄ አመልካች በገባው የእቃ ማጓጓዝ ውል መሰረት በካርቶን ታሽን የተሰጠውን እቃ በሙሉ ጥንቃቄ ማጓጓዝ፣ በካርቶን የታሸገውን እቃ በተወሰነው ጊዜና ሥፍራ አድርጎ ለተቀባዩ የማስረከብ ግዴታውን አለመወጣቱ አመልካችን በፍታብሔር ተጠያቂ ከመሆን አልፎ በወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተውን በሙተላለፍ በእምነት ማጉደል ወንጀል የሚያስጠይቃቸው ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን መሠረታዊ ነጥብ ነው።

ከላይ የተነሳውን ጥያቄ ለመመለስ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ድንጋጌ አቀራረጽ ፣ ዝርዝር ይዘትና መሰረታዊ ዓላማ መመርመሩ አስፈላጊ ነው። የወንጀል ህጉ በንብረት ላይ የሚፈጸሙ ወንጀሎችን በሚዘረዝርበት ምእራፍ ሁለት በልዩ ሁኔታ በተንቀሳቀሱት ንብረቶች ላይ የሚፈጸሙ ወንጀሎችን በሚዘረዝረው ክፍል አንድ ሥር የተደነገገው የዕምነት ማጉደል ወንጀል መሠረታዊ ባህሪ ይዘትና የሚስከትለው ኃላፊነትን የሚዘረዝር ድንጋጌ ነው።

የወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ንዑስ አንቀጽ ድንጋጌ አማርኛ ቅጅ ቃል በቃል ሲነበብ ማንም ሰው ተገቢ ብልጽግና ለማግኘት ወይም ለሌላ ሰው ለማስገኘት በማሰብ የሌላ ሰው የሆነውንና ለአንድ ለተወሰነ ግልጋሎት ወይም በአደራ የተሰጠውን ዋጋ ያለውን ነገር ወይም ጥሬ ገንዘብ በሙሉ ወይም በከፊል ለራሱ ያደረገ ፣ ወይም ለሌላ ሰው ያደረገ ፣ የወሰደ ፣ የሰወረ ወይም ለራሱ ወይም ሌላ ሰው አገልግሎት ያዋለ ወይም ይህን የመሳሰለውን ማናቸውንም አድራጎት የፈጸመ እንደሆነ እንደነገሩ ሁኔታ በቀላል እስራት ወይም ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል በማለት ይደነግጋል ። የወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ንዑስ አንቀጽ 3 የተከሰቱ ወንጀል ሃሳብ ግምት የሚደነግግ ሲሆን ይዘቱም ተከሳሾች ሲጠየቅ በእምነት ወይም በአደራ የተሰጠውን ዕቃ ወይም ጥሬ ገንዘብ ለመመለስ ወይም ለመክፈል ወይም ዕቃው ያለበትን ሁኔታ ለማሳየት ወይም ለተገቢው አገልግሎት ያዋለው መሆኑን ማስረዳት ካልቻለ ለራሱ ወይም ለሌላ ሰው ያልተገባ ጥቅም ማዋል ሃሳብ እንዳዋለው ይቆጠራል የሚል ይዘት ያለው ነው።

የእግገሊዝኛውን ቅጽ ስንመለከት Breach of Trust የሚል ርዕስ ያለው አንቀጽ 675 Whoever with intent to obtain for Himself or to Procure for a third person an unjustifiable enrichment appropriates , or Procures for another, takes or causes to be taken misappropriates uses to his own benefit or that of a third person or disposes of for any similar act in whole or in part a thing or a sum of money which is the Property of another and which has been delivered to him in trust or for a specific purpose, is punishable , according to the circumstances of the case with simple

imprisonment or with rigorous not exceeding five years በማለት በ30-ስ አንቀጽ 1 የሚደነግግ ሲሆን ንዑስ አንቀጽ 3 The intent to obtain for himself or to Procure for third person an unjustifiable enrichment shall be presumed where the criminal is unable upon call, to produce or repay the thing or sum entrusted or at the time when he should have returned it or accounted there for በማለት ይደነግጋል።

አመልካች አይክል የኪራይና የኮንትራት የትራስፖርት ድርጅት ያለው በመሆኑ በገባው የእቃ ማንገዝ ውል መሠረት በካርቶን ታሽጎ የተሰጠውን እቃ በሙሉ ጥንቃቄ ማንገዝ በካርቶን የታሸገውን ዕቃ በተወሰነው ጊዜና ሥፍራ አድርጎ ለተቀባዩ የማስረከብ ግዴታውን የሚወጣው እሱ ራሱ ብቻ በግሉ ዕቃውን በዕምነትና በአደራ ጎንደር ወስዶ በማስረከብ አይደለም። ዕቃውን በወኪሉ በሰራተኞቹ ወይም ከሌላ ሰው ጋር የዕቃ ማንገዝ ውል በመዋዋል ግዴታውን ሊፈጽም የሚችልበት ሁኔታ ሰፊ ነው። ይህም በመሆኑ አመልካች በውሉ መሠረት በልምድ መሠረት የሚገባውን ሙሉ ጥንቃቄ እቃውን ማንገዝና በተወሰነው ጊዜና ሥፍራ አድርጎ ለተቀባዩ የማስረከብ ግዴታውን ባይወጣ በውሉ መሠረት ዕቃውን ባለማስረከብ አግባብነት ባላቸው የህግ ድንጋጌዎች በፍትሐብሔር ከሚጠየቅ በስተቀር የወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ንዑስ አንቀጽ 1 ተላልፏል ተብሎ በዕምነት ማጉደል ወንጀል ሊጠየቅ የማይችል መሆኑን ከወንጀል ሕግ አንቀጽ 65 ድንጋጌ ዝርዝር ይዘት ለመረዳት ይቻላል።

የወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 አመልካች በገባው የእቃ ማንገዝ ውል መሠረት በካርቶን ታሽጎ የተሰጠውን እቃ በሙሉ ጥንቃቄ ማንገዝ በካርቶን የታሸገውን ዕቃ በተወሰነው ጊዜና ሥፍራ አድርጎ ለተቀባዩ የማስረከብ ግዴታውን ያልተወጣ በመሆኑ በዕምነት ማጉደል ወንጀል ተጠያቂ የሚሆን ስለመሆኑ አይደነግግም። ዐቃቤ ሕግ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ንዑስ አንቀጽ አንድ ለተወሰነ ግልጋሎት የሚለው አገላለጽ የእቃ ማንገዝ ውልን ይጨምራል በማለት የተከራከረ ቢሆንም የድንጋጌው ይዘት አንድ ሰው አንድን ንብረት ለአንድ አገልግሎት ለማዋል ኃላፊነት ተረክቦት ንብረቱን ለተባለው አገልግሎት ሳያውል ሲቀር በዕምነት ማጉደል ወንጀል የሚጠየቅ መሆኑን የሚመለከት እንጅ በማንገዝ ውሉ መሠረት በልምድ መሠረት የሚገባውን ሙሉ ጥንቃቄ እቃውን በማንገዝና በተወሰነው ጊዜና ሥፍራ አድርጎ ለተቀባዩ የማስረከብ ግዴታውን ያልተወጣ አንዥ በዕምነት ማጉደል ወንጀል እንዲጠየቅ የድንጋጌው ይዘት መንፈስና ዓላማ የማያሳይ በመሆኑ በዚህ በኩል ተጠሪ ያቀረበው ክርክር ተገቢ ሆኖ አላገኘውም።

በሌላ በኩል አመልካች በካርቶን የታሸገውን ዕቃ የተረከበው በንግድ ድርጅቱ በኩል በማንገዝ ውሉ መሠረት በልምድ መሠረት የሚገባውን ሙሉ ጥንቃቄ በመድረግ እቃውን ማንገዝና በተወሰነው ጊዜና ሥፍራ አድረጎ ለተቀባዩ ለማስረከብ በማሰብ እንደሆነ በተጠሪ ማስረጃ ጭምር ተረጋግጧል።

ማንም ሰው በዕምነት ማጉደል ወንጀል የሚጠየቀው ተገቢ ያልሆነ ብልፅግና ለማግኘት ወይም ባለማስገኘት በማሰብ የሌላ ሰው የሆነውንና ለአንድ ለተወሰነ አገልግሎት የተሰጠውን ዋጋ ያለው ነገር ወይም ጥሬ ገንዘብ በሙሉ ወይም በከፊል ለራሱ ያደረገ ወይም ለሌላ ሰው ያደረገ የወሰደ ያስወሰደ የሰወረ ወይም ለራሱ ወይም ለሌላ ሰው አገልግሎት ያዋለ መሆኑ ሲረጋገጥ ነው። የአመልካች አድራሳት የወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ንዑስ አንቀጽ 3 በሚደነግገው የወንጀል ሃሳብ ግምት የማይሸፈን መሆኑን ከድንጋጌው ይዘት ለመረዳት ይቻላል።

አንድ ሰው በወንጀል ጥፋተኛ ተብሎ የሚቀጣው የህግ የግዙፍ ተግባርና የሞራል ሁኔታ መሟላቱ ሲረጋገጥ እንደሆነ በወንጀል ህጉ አንቀጽ 23 ተደንግጎል። በያዘነው ጉዳይ ከላይ የዘረዘርነው የህግ የሃሳብ ሁኔታዎች አልተሟሉም ። ይህ ሁኔታ መሟላቱን ሳያረጋግጡ የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት አመልካች በወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ንኡስ አንቀጽ 1 የተመለከተውን በመተላለፍ የዕምነት ማጉደል ወንጀል የፈጸመ ጥፋተኛ ነው በማለት አመልካች በሁለት ዓመት ከስድስት ወር ጽኑ እሥራት እንዲቀጣ የሰጡት ውሳኔ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ድንጋጌ አቀራረጽ ዝርዝር ይዘትና መሠረታዊ ዓላማ ያላገናዘበና መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 87188 ጥር 10 ቀን 2003 ዓ.ም የሰጠው ፍርድና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 105387 በሰኔ 7 ቀን 2003 ዓ.ም የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ በወንጀልኛ መቀጫ ሥነ ሥርዓት ህግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2/ለ/ መሠረት ተሸሯል።
2. አመልካች በገባው የእቃ ማንገዝ ውል መሠረት በካርቶን ታሽጎ የተሰጠውን እቃ በሙሉ ጥንቃቄ በማንገዝ በካርቶን የታሸገውን ዕቃ በተወሰነው ጊዜና ሥፍራ አድርሶ ለተቀባዩ የማስረከብ ግዴታውን አለመወጣቱ አመልካችን በወንጀል ሕግ አንቀጽ 675 ንኡስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ መሠረት በዕምነት ማጉደል ወንጀል የሚያስጠይቀው ባለመሆኑ በነጻ ይሰናበታል በማለት ወስነናል።
3. አመልካች ከቀረበበት ወንጀል ክስ በነጻ ተሰናበተ በመሆኑ ከእስር እንዲለቀው ለክፍሉ ማረሚያ ቤት ይጻፍ።
መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት